



STORTINGET

Innst. 470 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:142 S (2020–2021)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Petter Eide om å stoppe nedbyggingen av grøntområdene på Bredtvet i Groruddalen

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen sørge for at befolkningen på Kalbakken og Veitvet beholder sitt eneste grøntområde, gjennom å skrinlegge planene om å utvide fengselet på Bredtvet, og i tillegg fremskynde arbeidet med å finne andre fullgode alternativer slik at fengselet kan flyttes fra Grønland og kvinnefengselet på Bredtvet kan rustes opp.
2. Stortinget ber regjeringen sikre at viktige grøntområder, særlig i områder der mange bor trangt, eller der det er omfattende levekårsutfordringer, blir tatt vare på i stedet for at de bygges ned.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Martin Henriksen, lederen Lene Vågslid og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss, Peter Frølich og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og Kjell-Børge Freiberg, fra

Senterpartiet, Jan Bøhler og Jenny Klinge, og fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, viser til representantforslaget og brev fra statsråden av 21. april 2021 (vedlagt).

Komiteen viser til at tilgangen på grøntarealer i Groruddalen er et knapt gode. Gode lokalsamfunn trenger de områdene der befolkningen kan utfolde seg, får puste og får ro. Slike områder brukes av skoler og barnehager, av eldre og av barn. Bredtvet er det eneste virkelige grøntdraget som ligger nært boområdet for tusenvis av innbyggere på Veitvet og Kalbakken, som omkranser Bredtvet.

Komiteen understreker at lokalbefolkningen ikke har uttrykt noe negativt i forbindelse med dagens fengselsdrift i området. Kvinnefengselet er del av lokalmiljøet og en viktig arbeidsplass. Selv om fengselet er omfattende, er det likevel avgrenset, har en åpen utforming og sikrer at det fortsatt er store grønt- og skogsområder rundt. Norge trenger et oppgradert høysikkerhetsfengsel, både for å ivareta samfunnets behov, for å sikre verdige soningsforhold og for å ivareta trygge forhold for de ansatte i fengslene.

Komiteen viser til at det i vurderingen av plassering var nærmere 80 tomter i og rundt Oslo. Da befarinene skulle skje, var nesten alle tomtene tatt bort. Justis- og beredskapsdepartementet har selv vært med på befaring på åtte tomter, samtlige på østkanten i Oslo. Til sist falt valget på grøntområdet på Bredtvet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte komme tilbake til Stortinget med forslag vedrørende nytt Oslo fengsel.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at det i lang tid har vært behov for et nytt Oslo fengsel. Fengselet er fra 1851 med plass til 243 innsatte og fremstår i dag som et av de fengslene i landet med størst bygningsmessige utfordringer.

Disse medlemmer viser til at Oslo fengsel på Grønland avdelingene B og C er nedslitte og lite funksjonelle. Det foreligger stengningsvarsel fra Statsbygg, som ikke kan garantere for videre drift dersom det ikke gjennomføres en omfattende rehabilitering. Avdeling A (Botsen) med 170 plasser er allerede stengt.

Disse medlemmer viser videre til at en utredning fra 2016 anbefalte nedleggelse av Oslo fengsel og nybygg et annet sted. Disse medlemmer mener det haster med å få på plass ny fengselskapasitet som kan erstatte Oslo fengsel, og som vil tilrettelegge bedre for oppfølging og rehabilitering av de innsatte og bedre arbeidsforholdene for de ansatte. Disse medlemmer er glade for at planleggingen er kommet godt i gang.

Disse medlemmer viser til statsrådets svarbrev av 21. april 2021 (vedlagt), der det går frem at det er utarbeidet en konseptvalgutredning som er kvalitets sikret i tråd med statens prosjektmodell, og at Statsbygg har gjennomført en omfattende lokaliseringsanalyse der Bredtvet i Groruddalen kom best ut av de 180 tomtene som har vært til vurdering. Både Kriminalomsorgsdirektoratet, Statsbygg og ekstern kvalitetssikrer har anbefalt tomten på Bredtvet. Disse medlemmer merker seg at en utvikling av denne tomten også vil føre til at forholdene for kvinner, som soner ved dagens Bredtveit fengsel, vil bli betydelig forbedret.

Disse medlemmer har registrert den lokale motstanden mot dette alternativet og bekymringene for et eventuelt bortfall av et viktig grøntområde for lokalbefolkningen.

Disse medlemmer mener at Bredtvet-alternativet er et godt og samfunnsøkonomisk sterkt alternativ, men understreker samtidig at dette er ett av flere alternativer som for tiden er under vurdering. Disse medlemmer viser til at det går frem av statsrådets svarbrev at det er dialog mellom Justis- og beredskapsdepartementet, Statsbygg og Kriminalomsorgsdirektoratet og Oslo kommune med sikte på å finne den beste løsningen for et nytt Oslo fengsel, og vil herunder minne om at Oslo kommune er planmyndighet i denne saken.

Disse medlemmer mener at Stortinget bør ha tillit til at Oslo kommune vil håndtere plandelen av denne saken på en hensiktsmessig måte. Disse medlemmer vil videre understreke at selv om det er satt i gang en planprosess, betyr ikke det at tomten er valgt.

Disse medlemmer mener at kravene til utredning, planlegging og kvalitetssikring av store investeringsprosjekter i staten må følges, og at Stortinget på dette tidspunktet ikke bør avbryte en prosess som pågår for å skaffe til veie et best mulig beslutningsgrunnlag. Stortinget vil bli forelagt saken når bevilgninger til prosjektet skal besluttes. Disse beslutningene skal blant annet tas ut fra det kunnskapsgrunnlaget som nå utarbeides, og som forslagsstillerne ønsker å stoppe.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det er høy arbeidsledighet i Groruddalen. Det er derfor viktig at statlige arbeidsplasser lokaliseres til området, samt at de arbeidsplassene som allerede eksisterer i området, blir værende. I dalbunnen av Groruddalen er det flere tomter som kan egne seg for et eventuelt nytt fengsel. Disse medlemmer viser til at en plassering i dalbunnen både vil bevare de knappe grøntområdene samtidig som arbeidsplassene vil beholdes i området.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere alternative lokasjoner for nytt fengsel i Groruddalen som ivaretar grøntområdene samtidig som det sikres statlige arbeidsplasser i området.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet finner det ikke hensiktsmessig å be regjeringen om ikke å legge frem et forslag for Stortinget.

Disse medlemmer mener det er regjeringens og departementets rett å legge frem enhver sak de måtte ønske for Stortinget, og så er det Stortingets rett og plikt å fatte et standpunkt i saken regjeringen legger frem. Disse medlemmer vil derfor vurdere saken vedrørende nye Oslo fengsel når denne eventuelt fremlegges for Stortinget.

Disse medlemmer merker seg motstanden mot et eventuelt forslag om å utvikle tomten på Bredtvet til dette formålet. Dette vil selvsagt veie tungt for Arbeiderpartiets holdning i saken. Likevel vil disse medlemmer understreke at også Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt i likhet med Oslo fengsel har et stort behov for utbedring og fornyelse. Det bekymrer derfor disse medlemmer at utenforliggende omstendigheter også ved denne anledningen ser ut til å bremse mulighetene for å sikre menn og kvinner likeverdig soningsforhold.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti erkjenner at det haster med å regulere og bygge et nytt Oslo fengsel. Eksisterende Oslo fengsel på Grønland tilfredsstiller ikke kriminalomsorgens krav til tilstrekkelig bygningskvalitet og utearealer. Dette medlem viser til rapport fra Sivilombudsmannen fra 12. juni 2019, hvor det dokumenteres omfattende bruk

av isolasjon uten vedtak, mangelfullt tilsyn ved bruk av sikkerhetscelle og et klart underdimensjonert helsetilbud. Fengselsledelsen begrunner den høye graden av innlåsing med bemannings- og bygningsmessige forhold. På denne bakgrunn støtter dette medlem målet om raskt å få regulert en ny tomt til Oslo fengsel. Plasseringen må være innenfor kriminalomsorgens egne krav til nærhet, samt at plasseringen ikke må komme i konflikt med lokale interesser knyttet til rekreasjon og grøntareal.

Dette medlem viser til at det er gjennomført en prosess for å sikre den fengselkapasiteten som trengs i Oslo-regionen. I vurderingen av plassering lå nærmere 80 tomter først på bordet, i og rundt Oslo. Da befaringene skulle skje, var nesten alle tomtene tatt bort. Justis- og beredskapsdepartementet har selv vært med på befaring på 8 tomter, samtlige på østkanten. Til sist falt valget på grøntområdet på Bredtvet. Dette bekreftes av justis- og beredskapsministeren til VG 8. mars 2021, uten at Statsbygg eller departementet har gått i dialog med lokalbefolkningen i området. Dette medlem viser til at Oslo kommune er reguleringsmyndighet også for et eventuelt nytt fengsel på Bredtvet, men at det foreløpig ikke er tatt noen avgjørelse i Oslo bystyre om dette.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at grøntarealer i mange boligområder i Groruddalen er et veldig knapt gode. Dalen har omfattende områder som går med til trafikk og store veisystemer. Befolkningen er avhengig av at samfunnet for øvrig støtter arbeidet med å ta vare på de grønne lungene i dalen. Disse medlemmer viser til at gode lokalsamfunn trenger de områdene der unger kan leke, der man får puste og får ro, områder der det er et rikt plante- og dyreliv. Slike områder brukes av skoler og barnehager, av eldre og av barn. Bredtvet er nettopp et sånt område, det eneste virkelige grønndraget for tusenvis av innbyggere på Veitvet og Kalbakken, som omkranser Bredtvet.

Disse medlemmer understreker at lokalbefolkningen ikke har noe å utsette på dagens fengselsdrift i området. Kvinnefengselet er del av lokalmiljøet og en viktig arbeidsplass i dalen. Selv om fengselet er omfattende, er det likevel avgrenset, har en åpen utforming og sikrer at det fortsatt er store grønt- og skogsområder rundt.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser videre til at i de områdene det er snakk om, bor det svært mange familier med veldig lav inntekt. Den nyeste informasjonen sier at mer enn en tredel av barna på Veitvet er i familier som lever under fattigdomsgrensa. Mange er såkalt «trangbodd», de bor i leiligheter som er for små sammenlignet med antall familiemedlemmer. Samtidig er dette veldig fine områ-

der å vokse opp i, fulle av viktig foreningsliv, idrettslag og veldig mange som står på hver dag for å sikre alle ungene gode muligheter. Forslaget om å utvide fengselet på Bredtvet er en trussel mot denne gode utviklingen.

Dette medlem understreker at det ikke kan være sånn at alt som tar plass, som ødelegger grøntområder og gir dårligere boforhold, skal legges til østkanten. Dette medlem viser til at Naturvernforbundet i Groruddalen har sendt et brev til justiskomiteen og til justis- og beredskapsministeren hvor de reagerer kraftig negativt på forslaget om å bygge ut fengselet og ta store deler av friområdet rundt Bredtveit fengsel. Dette medlem viser til at folk på Veitvet og Kalbakken er glade i friområdene sine, og at det hittil er over 2 000 som har signert oppropet for å bevare Bredtveitskogen og stoppe utbyggingen av Bredtveit kvinnefengsel.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å fremskynde arbeidet med å finne andre fullgode tomtealternativer enn Bredtvet til Oslo fengsel innenfor nødvendige krav til nærhet.»

«Stortinget ber regjeringen ruste opp eksisterende Oslo fengsel og Bredtveit kvinnefengsel i påvente av et nytt fengsel.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen skrinlegge de foreløpige planene om et nytt Oslo fengsel på Bredtvet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen skrinlegge de foreløpige planene om et nytt Oslo fengsel på Bredtvet.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen vurdere alternative lokasjoner for nytt fengsel i Groruddalen som ivaretar grøntområdene samtidig som det sikres statlige arbeidsplasser i området.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen om å fremskynde arbeidet med å finne andre fullgode tomtealternativer enn Bredtvet til Oslo fengsel innenfor nødvendige krav til nærhet.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen ruste opp eksisterende Oslo fengsel og Bredtveit kvinnefengsel i påvente av et nytt fengsel.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget ber regjeringen på egnet måte komme tilbake til Stortinget med forslag vedrørende nytt Oslo fengsel.

Oslo, i justiskomiteen, den 18. mai 2021

Lene Vågslid

leder

Jan Bøhler

ordfører



DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsministeren

Justiskomiteen
STORTINGET
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
21/2252

Dato
21.04.2021

Dokument 8:142 S (2020-2021) Representantforslag om å stoppe nedbyggingen av grøntområdene på Bredtveit og i Groruddalen

Jeg viser til brev av 13. april 2021, hvor justiskomiteen ber om departementets uttalelse i forbindelse med følgende sak til behandling:

Dokument 8: 142 S (2020-2021) Representantforslag om å stoppe nedbyggingen av grøntområdene på Bredtvet og Groruddalen.

Justis- og beredskapsdepartementet, Statsbygg og Kriminalomsorgsdirektoratet har i arbeidet med å realisere et nytt fengsel i Oslo forholdt seg til Oslo kommune som planmyndighet. Det naturlige er at Stortinget involveres når det måtte være aktuelt å fremme en bevilgningssak.

Det ligger i dette at regjeringen ikke har tatt endelig stilling til lokalisering av et nytt Oslo fengsel, og vi vurderer fortsatt ulike alternativer og lokaliseringer.

Det er utarbeidet en konseptvalgutredning som er kvalitetssikret i tråd med statens prosjektmodell. I avklaringsfasen har Statsbygg gjennomført en omfattende lokaliseringsanalyse. Kriteriene som ble lagt til grunn for vurderingen av tomtealternativene var blant annet:

- tomtens størrelse
- reguleringsrisiko
- tilgjengelighet
- grunnforhold
- innsyn/avskjerming

- kjøretid fra Oslo tinghus.

Av de 180 tomtene som ble vurdert, kom tomten på Bredtveit best ut. Både Kriminalomsorgsdirektoratet, Statsbygg og ekstern kvalitetssikrer har anbefalt at et nytt Oslo fengsel blir lokalisert til Bredtveit. Bredtveit er det mest samfunnsøkonomisk lønnsomme alternativet. En lokalisering av et nytt Oslo fengsel til Bredtveit vil også gi betydelig bedre soningsforhold for kvinner. Bredtveit-alternativet er ikke detaljplanlagt, men utgangspunktet er at plasseringen av bygningene på tomta i minst mulig grad skal legge beslag på de mest verdifulle grønt-områdene. En stor del av bygningsmassen er tenkt plassert opp mot riksvei 4, og disse bygningene vil langt på vei virke som en støyskjerm mot riksveien. Denne løsningen vil også frigjøre areal som er regulert til fengsel i dag.

Jeg er godt kjent med den lokale motstanden mot utbygging på Bredtveit, og jeg har jevnlig vært i dialog med byrådslederen i Oslo kommune med sikte på å finne en best mulig løsning som balanserer ulike hensyn.

Det er et stort behov for et nytt Oslo fengsel, og det er lagt til grunn at fengselet bør være lokalisert nær kollektive trafikknutepunkt og med kortest mulig transportavstander til politi og tinghus. Et aktuelt alternativ er å fortsatt ha et fengsel på Grønland, eventuelt i kombinasjon med å bygge flere plasser på Ullersmo. Vi gjør nå grundige vurderinger av de ulike alternativene.

En realisering av nytt Oslo fengsel vil kreve betydelige statlige investeringer. For å sikre et godt beslutningsunderlag, er det viktig at arbeidet følger kravene som stilles i statens prosjektmodell til utredning, planlegging og kvalitetssikring. Det bør derfor ikke gjøres særskilte vedtak om saken nå, uten en nærmere vurdering av de samlede konsekvenser dette vil kunne få.

Med hilsen



Monica Mæland

